సౌందర్యమతిసామీప్యదోషాత్ సమ్యఞ్ న దృశ్యతే
ఇతోఽప్యతిశయానందః కించిద్వ్యవహితే భవేత్ ||--2-26

सौन्दर्यमतिसामीप्यदोषात् सम्यञ् न दृश्यते
इतोऽप्यतिशयानंदः किंचिद्व्यवहिते भवेत् ॥--2-26

saundaryamatisAmIpyadOshAt samya~m na dR^iSyatE
itO@2pyatiSayAnamda@h kimcidvyavahitE BavEt -2-26

Seeing the beauty and Grace of Your feet, the Deity *Indra* is thinking" Even though the forehead is close to the eyes, it cannot see the eyes due to its proximity to the eyes. For the same reason, in order to appreciate the beauty and Grace of Your feet, I will rather not stay so close to you."

అతః స్వర్గస్థోఽనిమిషస్తావన్నేత్రై రహర్నిశమ్
వీక్ష్యే యావదలంబుద్ధిః తతో మత్ స్థానమావ్రజే ||--2-27

अतः स्वर्गस्थोऽनिमिषस्तावन्नेत्रै रहर्निशम्
वीक्ष्ये यावदलंबुद्धिः ततो मत् स्थानमाव्रजे ॥--2-27

ata@h svargasthO@2nimishastAvannEtrai raharniSam
vIkshyE yAvadalambuddhi@h tatO mat sthAnamAvrajE -2-27

Thus thinking, *Indra* respectfully wants to stay away in *svargalOkam*. He starts staring at your feet spellbound through His thousand eyes with unbounded excitement. He continues to stare at Your feet till He feels "This is good enough – (that state may not happen perhaps)" so that He finally can go back to *SvargalOkam*.

ఇతి స్వర్గగతస్యాపి యావన్నేత్రైః శ్రియఃపతే
త్వత్తేజఃపుంజపాదాబ్జ సౌన్దర్యామృతపాయినః ||--2-28
తృష్ణా శాన్తాఽధునా నాపి తస్మాత్ స్వర్గే స్థిరా స్థితిః

इति स्वर्गगतस्यापि यावन्नेत्रैः श्रियःपते
त्वत्तेजःपुंजपादाब्ज सौन्दर्यामृतपायिनः॥--2-28
तृष्णा शान्ताऽधुना नापि तस्मात् स्वर्गे स्थिरा स्थितिः

iti svargagatasyApi yAvannEtrai@h Sriya@hpatE
tvattEja@hpumjapAdAbja saundaryAmR^itapAyina@h -2-28
tR^ishNA SantA@2dhunA nApi tasmAt svargE sthirA sthiti@h

"O *lakhmIpati*, *SrIvEmkaTESa*, even after coming to *svargalOkam*, I am feasting my thousand eyes by staring at the beauty and Grace of Your feet. Hence, I am staying afoot at *svargalOkam* and hoping to get contentment and happiness by looking at Your feet in due course".

శ్రీశ తే పాదసౌన్దర్యమ్ లేఖానామ్ మహతామపి ||--2-29
యద్యేవమ్ దుర్లభమభూత్ ఇతరేషామ్ తు కా కథా

श्रीश ते पादसौन्दर्यम् लेखानाम् महतामपि ॥--2-29
यद्येवम् दुर्लभमभूत् इतरेषाम् तु का कथा

SrISa tE pAdasaundaryam lEKAnAm mahatAmapi -2-29
yadyEvam durlaBamaBUt itarEshAm tu kA

"O *lakshmIpati*! If it is that difficult even for the Great Deities like *Indra* to appreciate the beauty and Grace of Your feet, then it is not conceivable and comprehensible for an ordinary fellow like me.", thus *dEvaSarma* thinks.

విష్ణో తే పాదరేఖాణామ్ మాహాత్మ్యమ్ లోకపావనమ్ ||--2-30
విజ్ఞాపనమ్ కరిష్యామి హ్యపరాధమ్ క్షమస్వ మే

विष्णो ते पादरेखाणाम् माहात्म्यम् लोकपावनम् ॥--2-30
विज्ञापनम् करिष्यामि ह्यपराधम् क्षमस्व मे
vishNO tE pAdarEKANAm mAhAtmayam lOkapAvanam-2-30
vij~nApanam karishyAmi hyaparAdham kshamasva mE

The devotee *dEvaSarma* says "O *vishNumUrti*! The Grace of the icons (*rEKAs*) in your feet purifies all the *lOkAs*. I will try to describe some of the great features associated with those lines. Please forgive my sins".

పాదమాహాత్మ్యశ్రోతౄణామ్ భక్తానామ్ భక్తవత్సల ॥--2-31
మహాऽజ్ఞానతమో భిత్వా కృత్వా జ్ఞానప్రకాశనమ్
త్వన్మార్గదర్శనార్థాయ చక్రరేఖామ్ పదేऽధరః ॥--2-32

पादमाहात्म्यश्रोतॄणाम् भक्तानाम् भक्तवत्सल ॥--2-31
महाऽज्ञानतमो भित्वा कृत्वा ज्ञानप्रकाशनम्
त्वन्मार्गदर्शनार्थाय चक्ररेखाम् पदेऽधरः ॥--2-32

pAdamAhAtmyaSrOtR^INAm BaktAnam Baktavatsala-2-31
mahA@2j~nAnatamO BitvA kR^itvA j~nAnaprakASanam
tvanmArgadarSanArtham cakrarEKAnAm padE@2dhara@h -2-32

O *SrInivAsa*, the best wisher of the devotees! You will wipe out the ignorance (the black-out of one's true self) of the devotees who hear the grace of Your blessed feet. Subsequently, You bless them with true knowledge leading to the right approach-way to *vaikumTham*, the ultimate liberation.

In order to confirm that You indeed grant the knowledge of the above mentioned items, You are having the icon of *cakra* in your feet.

పాదమాహాత్మ్య మన్త్రాణామ్ సాంగవేదచతుష్టయమ్
ఇతిహాసపురాణాని మంత్రోపనిషదాత్మకాః ॥--2-33
సర్వవిద్యా దదామీతి దర రేఖామ్ పదేऽధరః

पादमाहात्म्य मन्तॄणाम् सांगवेदचतुष्टयम्
इतिहासपुराणानि मन्त्रोपनिषदात्मकाः ॥--2-33
सर्वविद्या ददामीति दर रेखाम् पदेऽधरः

pAdamAhAtmya mantR^INAm sAmgavEdacatushTayam
itihAsapurANAni mantrOpanishadAtmakA@h -2-33
sarvavidyA dadAmIti dara rEKAm padE@2dhara@h

By praising and remembering the Grace of Your blessed feet all the time, one effortlessly derives the complete knowledge of all the *vEdAs*, *upavEdAs*, *upanishats* and *purANAs* :

1) Four *vEdAs* with all the six facets like *Siksha, vyAkaraNa, Camdas, niruktam, kalpam* and *jyOtisham* (please read the *vEdAmga sArAmSam* for details)
2) Four *upavEdAs* like *AyurvEda, dhanurvEda, gAmdharva* and *artha SAstra*
3) Eighteen purANAs
4) *Upanishats*

In order to confirm that You indeed grant the knowledge of the above mentioned items, You are having the icon of *SamKam* in your feet.

According to *SrImadBAgavatam* (fourth Chapter), when the child *dhR^iva* worshipped the Lord, He touched the head of the child with *SamKam* and immediately, the innocent child *dhR^iva* possessed full knowledge of all the *vEdAs*, *upavEdAs*, *upanishats* and *purANAs*.

పాదమాహాత్మ్యధ్యాతౄణామ్ ఉపద్రవకరాన్ ఖలాన్ ॥--2-34
దైత్యరక్షఃపిశాచీదీన్ కూష్మాండబ్రహ్మరాక్షసాన్
సంచూర్ణయామీతి హరే గదారేఖామ్ పదేऽధరః ॥--2-35

पादमाहात्म्यध्यातॄणाम् उपद्रवकरान् खलान्॥ --2-34
दैत्यरक्षःपिशाचीदीन् कूष्मांडब्रह्मराक्षसान्
संचूर्णयामीति हरे गदारेखाम् पदेऽधरः ॥ --2-35

pAdamAhAtmyadhyAtR^INAm upadravakarAn KalAn -2-34
daityaraksha@hpiSAcIdIn kUshmAmDabrahmarAkshasAn
samcUrNayAmIti harE gadArEKAm padE@2dhara@h -2-35
O *SrIhari*! You do put an end to all the evils! All types of demons and devils try to give trouble to the devotees who are indulged in praising and remembering the Grace of Your blessed feet all the time. In order to explicitly announce that You are determined to destroy all types of such devils and demons, You are having the icon of *gada* in Your feet.

The word *hari* means one who destroys all the evils and evil doers. One can find similar *SlOkAs* in the *SrImadBAgavatam*, 6th Chapter as well as in the 35th Chapter of *vishNurahaSyam.*

పాదమాహాత్మ్యవక్తౄణామ్ ఉత్తమే మందిరే సదా
పద్మయా భార్యయా సాకమ్ పద్మజేన సుతేన చ ||--2-36
కుటుంబీ పద్మనాభోఽహమ్ వసామీత్యేవ సూచయాన్
పద్మరేఖామ్ పాదపద్మే పద్మేశ త్వమ్ ధరన్నసి ||--2-37
पादमाहात्म्यवक्तॄणाम् उत्तमे मन्दिरे सदा
पद्मया भार्यया साकम् पद्मजेन सुतेन च॥ --2-36
कुटुम्बी पद्मनाभोऽहम् वसामीत्येन सूचयान्
पद्मरेखाम् पादपद्मे पद्मेश त्वम् धरन्नसि॥ --2-37

pAdamAhAtmyavaktR^INAm uttamE mandirE sadA
padmayA BAryayA sAkam padmajEna matEna ca -2-36
kuTumbI padmanABO@2ham vasAmItyEva sUcyAn
padmarEKAm pAdapadmE padmESa tvam dharannasi -2-37
O *lakshmIpati*, the Lord having a lotus flower in your naval! You are having the icon of *padma* (lotus) in your feet to indicate,
1) Your beloved wife *lakshm*i, 2) Your beloved son *brahma* is resident in the lotus flower located in your naval, and 3) vAyu dEva,
that those who propagate the Grace of Your blessed feet will always be residing in the blessed houses of prosperity and goodwill.

విరజా మానససరో ధనుష్కోటీ మహాఘహృత్
గంగాదిసర్వతీర్థాని త్వత్పాదాబ్జే వసంతి హి ||--2-38
विरजा मानससरो धनुष्कोटी महाघहृत्
गंगादिसर्वतीर्थानि त्वत्पादाब्जे वसंति हि ॥ --2-38

virajA mAnasasarO dhanushkOTI mahAGahR^it
gamgAdisarvatIrthAni tvatpAdAbjE vasamti hi -2-38
The *virajA tIrtham, mAnasa sarOvaram, dhanushkOTi* and *ganga*, the great and sacred water flows are resident in Your lotus feet and from Your blessed lotus feet they flow down to the earth to yield prosperity to all the living beings on the earth.

సహస్రపత్రపూర్వాణి జాయన్తే తేషు నిత్యశః
ఇతి సూచయితుమ్ పాదే పద్మరేఖామ్ ధరన్నసి ||--2-39
सहस्रपत्रपूर्वाणि जायन्ते तेषु नित्यशः
इति सूचयितम् पादे पद्मरेखाम् धरन्नसि॥ --2-39

sahasrapatrapUrvANi jAyantE tEshu nityaSa@h
iti sUcayitam pAdE padmarEKAm dharannasi -2-39

In those water flows, red lotus flowers with thousand petals and other types of lotus flowers as well as other fragrant flowers are blossoming always In order to indicate these features, You are having an icon of *padma* in Your feet.

పద్మా హృత్పద్మసంస్థాఽపి పాదపద్మస్య మూలగా
పశ్యంతీ నేత్రపద్మాభ్యామ్ త్వత్సౌందర్యమలౌకికమ్ ||--2-40
ధ్యాయంతీ చ స్వహృత్పద్మే త్వన్మాహాత్మ్యమ్ శ్రుతీరితమ్
భజంతీ కరపద్మాభ్యామ్ స్వాంకేఽర్చనకరీ సదా ||--2-41
ఇతి సూచయితమ్ పాదే పద్మరేఖామ్ ధరన్నసి

पद्मा हृत्पद्मसंस्थाऽपि पादपद्मस्य मूलगा
पश्यंती नेत्रपद्माभ्याम् त्वत्सौन्दर्यमलौकिकम् ॥ --2-40
ध्यायंती च स्वहृत्पद्मे त्वन्माहात्मयम् श्रुतीरितम्
भजंती करपद्माभ्याम् स्वांकेऽर्चनकरी सदा ॥ --2-41
इति सूचयितम् पादे पद्मरेखाम् धरन्नसि

padmA hR^itpadmasamsthA@2pi pAdapadmasya mUlagA
paSyamtI nEtrapadmAByAm tvatsaundarymalaukikam -2-40
dhyAyamtI ca svahR^itpadmE tvanmAhAtmyam SrutIritam
BajamtI karapadmAByAm svAmkE@2rcanakarI sadA -2-41
Iti sUcayitam pAdE padmarEKAm dharannasi

O svAmi! SrIlakshmi, who is residing in the form of lotus flower in Your heart, who is known by the blessed name *padma* (lotus), always stares at Your blessed lotus feet with Her lotus-like heart and soul. She keeps on looking at Your blessed handsome and Graceful feet totally amazed and with unabated interest. She always adores in Her heart, the Grace and beauty of Your blessed lotus feet which are well praised and well proclaimed by the *vEdAs*. She keeps Your lotus feet on Her thighs and worships them with Her lotus-like hands. In order to indicate all these aspects, You are having the icon of *padma* in Your blessed feet.

పాదపంకజమాహాత్మ్యమ్ లిఖిత్వైవ స్వహస్తతః ||--2-42
దాతౄణామ్ వైష్ణవాగ్ర్యేభ్యో మహాఘౌఘాద్రిభేదనమ్
కరోమీతి జ్ఞాపనాయ వజ్రరేఖామ్ పదేఽధరః ||--2-43

पादपंकजमाहात्म्यम् लिखित्वैव स्वहस्ततः ॥ --2-42
दातॄणाम् वैष्णवाग्रेभ्यो महाघौघाद्रिभेदनम्
करोमीति ज्ञापनाय वज्ररेखाम् पदेऽधरः ॥ --2-43

pAdapamkajamAhAtmyam liKitvaiva svahastata@h -2-42
dAtR^INAm vaishNavAgrEByO mahAGauGAdriBEdanam
karOmIti j~nApanAya vajrarEKAm padE@2dhara@h -2-43

The great souls, who have the wise knowledge of the *vishNu tattva*, who propagate the Grace and beauty of Your blessed feet via literature and other means, are always liberated from all types of sins and bondages by Your Grace. In order to indicate this aspect, You are having the icon of *vajra* (Diamond) in Your feet.

The bondages and sins are not trivial. They are insurmountable like huge hills. Such gigantic hill-like obstacles can only be destroyed by *vajrAyudha* (Diamond sword of *imdra*). That is the reason, You are having the icon *vajra* in Your feet to assert that You will put an end to all the bondages and sins if the Grace and beauty of Your blessed feet are praised and proclaimed via literature and other means.

మాహాత్మ్యమర్చకానామ్ తు గజాన్ కామాదిసంజ్ఞితాన్
అదమ్యాన్ దయయామీతి హ్యంకుశాఖ్యామ్ పదేఽధరః||--2-44

माहात्मयमर्चकानाम् तु गजान् कामादिसंज्ञितान्
अदम्यान् दमयामीति ह्यंकुशाख्याम् पदेऽधरः ॥ --2-44

mAhAtmyamarcakAnAm tu gajAn kAmAdisamj~nitAn
adamyAn dayayAmIti hyamkuSAKyAm padE@2dhara@h -2-44

You will give strength and will power to the devotees, who worship and praise the Grace and beauty of Your blessed lotus feet, in order to arrest the mighty evils like desire, anger, lust, greediness, jealousy and snobbish-like pride and prejudice. To indicate this aspect, You are having an icon *amkuSam* (A rod used to control) in Your feet.

శ్రుత్వాఽఽదరేణ సంతుష్టాన్ భక్తాన్ ధ్వజవదుచ్ఛ్రితాన్
కరోమీతి జ్ఞాపనాయ ధ్వజరేఖామ్ పదేఽధరః ||--2-45

श्रुत्वाऽऽदरेण संतुष्टान् भक्तान् ध्वजवदुच्छ्रितान्
करोमीति ज्ञापनाय ध्वजरेखाम् पदेऽधरः ॥ --2-45

SrutvA@2@2darENa samtushTAn BaktAn dhvajavaducCritAn
karOmIti j~nApanAya dhvajarEKAm padE@2dhara@h -2-45

Those, who hear the Grace and beauty of Your feet with sincerity and devotion, are blessed by You with steadfast prosperity like a long pillar-like banner. To indicate this aspect, You are having an icon *dhvajam* in Your feet.

అబగ్నీ రసభోఽహంకృన్మహత్తత్త్వగుణత్రయైః
క్రమాద్దశగుణై రండమావృతమ్ పరమాద్భుతమ్ ||--2-46
యన్నఖాగ్రాద్వినిర్భిన్నమ్ త్వత్పాదమ్ కోఽనువర్ణయేత్

abagnI rasaBO@2hamkR^inmahattattvaguNatrayai@h
kramabdaSaguNai ramDamAvR^itam paramAdButam -2-46
yannaKAgrAdinirBinnam tvatpAdam kO@2nivaraNayEt

The sphere-like universe is surrounded by nine sheaths like, water, fire, air, ether (*AkASam*), pride (*ahamkAra tattvam*), *mahattattvam* as well as by the *triguNas*. The size of each sheath increases by 10 times the previous one (see *SrImadBAgavatam* Chapter 5). Such a strong fort like universe is simply cracked when touched by the tip of the nail of the finger of Your feet. Who can dare to describe the greatness of Your feet?

శేషో మహత్తపస్తప్త్వా త్వామారాధ్య జగత్పతిమ్ ||--2-47
త్వత్ప్రసాదాన్మహాభాగ్యమ్ యద్యప్యాప సుదుర్లభమ్
శయ్యాసనమ్ పాదుకే చ హ్యాతపత్రమభూత్తవ ||--2-48

शेषो महत्तपस्तप्त्वा त्वामाराध्य जगत्पतिम् --2-47
त्वत्प्रसादान्महाभाग्यम् यद्यप्याप सुदुर्लभम्
शय्यासनम् पादुके च ह्यातपत्रमभूत्तव ॥ --2-48

SEshO mahattapastaptvA tvmArAdhya jagatpatim -2-47
tvatprasAdAnmahABAgyam yadyapyApa sudurlaBam
SayyAsanam pAdukE ca hyAtapatramaBUttava -2-48

O *jagatpati*! After doing intense *tapas* (austerity, meditation and penance), with Your Grace, *AdiSEsha* obtained four forms like a resting bed, a comfortable seat, an umbrella and comforting shoes for You. This is all due to the devotional service for You. Even the Deities like *indra, garuDa* and *rudra* could not obtain such a Grace.

తత్సుఖమ్ తు రమా దృష్ట్వా మేనే శేషైకభాజనమ్
అహమేవానుభోక్ష్యామి మత్పతేరంగజమ్ సుఖమ్ ||--2-49
ఆతపత్రేణ యత్ప్రాప్యమ్ పాదుకాభ్యామ్ చ యత్సుఖమ్
సర్వమ్ భాగ్యమ్ మమైవస్యాదితి వక్షస్థితాఽపి సా ||--2-50

तत्सुखम् तु रमा दृष्ट्वा मेने शेषैकभाजनम्
अहामेवानुभोक्ष्यामि मत्पतेरंगजम् सुखम्॥--2-49
आतपत्रेण यत्प्राप्यम् पादुकाभ्याम् च यत्सुखम्
सर्वम् भाग्यम् ममैवस्यादिति वक्षस्थिताऽपि सा॥--2-50

tatsuKam tu ramA dR^ishTvA mEnE SEshikaBAjanam
ahamEvAnuBOkshyAmi matpatEramgajam suKam -2-49
AtapatrENa yatprApyam pAdukAByAm ca yatsuKam
sarvam BAgyam mamaivasyAditi vakshasthitA@2pi sA -2-50

After seeing the Grace shown by the Lord on *AdiSEsha* due to the service to the Lord, The Goddess *lakshmi* thought "Why *AdiSEsha* alone should get such Grace—Is it due to the proximity of *AdiSEsha* to my husband?"

AdiSEsha is the umbrella for the Lord from top to the bottom of the Lord *vishNu* and hence, gets the utmost Grace from the Lord who is pleased with the shade given by the umbrella.

The Goddess *lakshmi,* who is residing in the heart of the Lord, decided to obtain all such indescribable Grace from the Lord.